

6. Яка чисельність ЗСУ у 2024 році: скільки військових перебуває на фронті. *Факти*. URL: <https://fakty.com.ua/ua/ukraine/20250604-yaka-chyselnist-zsu-u-2025-roczy-skilky-vijskovykh-perebuvaye-na-fronti/>
 7. Інтерв'ю Президента України Володимира Зеленського німецькому телеканалу ARD. URL: <https://youtu.be/NnH75tFS96o?si=QY4UrFotM2e Wk26>
 8. Аналітична записка з питань порівняльного законодавства щодо формування державної політики у сфері соціального захисту ветеранів та членів їхніх сімей з урахуванням досвіду законодавчого регулювання соціальної підтримки ветеранів у США, Державі Ізраїль, Великій Британії, Канаді та Республіці Хорватія. URL: <https://research.rada.gov.ua/uploads/documents/32547.pdf>
 9. Про основні засади державної ветеранської політики щодо ветеранів / ветеранок російсько-української війни, ветеранів / ветеранок, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України : законопроект. *Міністерство у справах ветеранів*. URL: <https://surli.li/eypxwx>
 10. Стратегія ветеранської політики на період до 2030 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1209-2024- %D1 %80#n248>
 11. «Це категорія потужних людей». Міністр у справах ветеранів розповіла про допомогу ветеранам і їхнім родинам. *Радіо Свобода*. URL: <https://surli.cc/altntg>
 12. Veteran center reconstruction. *GIN*. 2018, Nov. 27. URL: <https://gin.hr/en/veteran-center-reconstruction/>
-

Софія ПОЛИЩУК

*студентка першого курсу освітньої програми
«Суспільне і приватне врядування»*

РЕІНТЕГРАЦІЯ ВЕТЕРАНІВ НА РИНКУ ПРАЦІ: ВИКЛИКИ, МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Ключові слова: ринок праці, ветеран, професійна адаптація, економічна реінтеграція, людський капітал, соціальна політика, стигматизація.

Мета дослідження: виявити проблеми, що виникають у ветеранів на ринку праці після повернення з війни.

Виклад основного матеріалу. Після 2014 року, а особливо після повномасштабного вторгнення РФ у 2022 році, Україна була вимушена зіткнутися з безпрецедентним соціальним викликом: необхідністю повернення сотень тисяч ветеранів до мирного та цивільного життя. У цьому тексті йдеться про реальний стан справ із працевлаштуванням військових, які закінчили службу, а також про перешкоди – економічні, психологічні, інституційні – що є на їхньому шляху. Водночас, увагу приділено ініціативам і програмам, які вже працюють, і тим можливостям, які відкриває інтеграція ветеранів у ринок праці для суспільства [1].

На сьогоднішній день, за різними оцінками, в Україні нараховується понад 1,3 млн ветеранів. І кожного дня ця цифра зростає. Ветерани – це не лише люди в камуфляжі, це – батьки, викладачі, менеджери, інженери, лікарі, архітектори яким тепер потрібно заново знаходити себе у зміненому світі. І серед усіх запитів, з якими вони повертаються, одним із найболючіших є –працевлаштування. Хоча і пройшло майже 11 років з моменту як розпочалась війна в Україні, але ,на жаль, ні наша держава ні люди – не змогли пристосуватись до цього «нового життя» [2].

Війна, зруйнувала безліч структур: і підприємства, і ринки, і плани на життя. Але водночас створила нові соціальні зв'язки, нові знання, нову мобілізацію і новий етап життя. У цьому сенсі ветерани не просто повертаються до ринку праці – вони його переозначають [3].

Основні проблеми [4]. Повернення ветерана з фронту – це не просто зміна місця дислокації. Це – кардинальна зміна середовища, в якому доводиться знову шукати себе, часто без жодного «плавного входу». На жаль, система в Україні досі не створила умов для передбачуваного й індивідуалізованого шляху працевлаштування для військовослужбовців. Кожен ветеран стикається з великим переліком типових проблем:

1. Психоемоційне виснаження та ПТСР. Багато хто не може повернутися до колишньої професії або не готовий одразу приступити до інтенсивної праці. При цьому роботодавці не завжди усвідомлюють, що людині може знадобитися підтримка, а не «пільги». Деякі навіть побоюються брати ветеранів на роботу через ПТСР

2. Дефіцит актуальних професійних навичок. Часто ветерани – це молоді чоловіки або жінки, які вступили в армію одразу після університету або замість нього. За час служби цивільний світ встиг сильно змінитися: нові технології, нові вимоги, нові ринки.

3. Стигматизація. Не секрет, що частина роботодавців ставиться до ветеранів із пересторогою. Це може бути через побоювання щодо психологічної нестабільності або упередження, які нав'язані медіа. Ця проблема напевно і є самою вагомою і не приємною.

4. Невизначеність політик та підтримки. Так, існує Міністерство ветеранів, існують програми перекваліфікації, є волонтерські ініціативи. Але відсутня єдина координація, а досвід одного регіону часто ніяк не резонує з іншим.

5. Гендерні бар'єри. Жінки-військові, які проходять через схожі трансформації, стикаються ще й із «подвійною дискримінацією» – як ветерани і як жінки. Їхні історії часто взагалі залишаються поза фокусом державної політики.

Дані та динаміка (2014-2024) [5]. Якщо говорити мовою цифр та статистики, тут тенденції – більш ніж показові. До 2022 року рівень безробіття в Україні коливався в межах 8...10 %, із певними регіональними коливаннями. Повномасштабна війна кардинально змінила ситуацію – за даними Міжнародної організації праці, в 2022 році безробіття сягнуло майже 20 %.

Стосовно ветеранів, конкретної статистики довгий час просто не існувало. Лише з 2021-2022 рр. зусиллями таких організацій як Veteran Hub, Cedos, IREX почали з'являтися перші аналітичні зрізи. За результатами одного з досліджень 2023 року, близько 34 % опитаних ветеранів не мали стабільної роботи або працювали неофіційно.

Ще один цікавий показник: близько 15 тис. ветеранів стали підприємцями або відкрили малий бізнес, що свідчить про високий рівень мотивації до самозайнятості і роботи в цілому. Але більшість із них вказували на нестачу доступного стартового капіталу, бюрократичні бар'єри та складнощі з оподаткуванням. Ці всі проблеми, які виникають у ветеранів при бажанні чогось «свого» – це показник відсутності підготовки і бажання країни, адекватно повернути наших захисників та захисниць до цивільного життя.

Попри всі ці проблеми, варто визнати, що за останні роки зроблено чимало, аби хоч частково вирівняти ситуацію. У державному секторі, хоч і повільно, але запрацювали центри ветеранського розвитку, а в приватному секторі з'являються соціально відповідальні бізнеси, які свідомо беруть ветеранів на роботу. Приклади є [6].

Veteran Hub – простір, який виконує роль навігаційного центру: від юридичної допомоги до психосоціальної підтримки. У 2023 році там пройшли перекваліфікацію понад 500 осіб, а ще більше – отримали першу консультацію щодо можливостей працевлаштування.

Програма «Робота»: дозволяє отримати мікрогрант (до 250 тис. грн) на відкриття малого бізнесу. Серед учасників – чимало ветеранів, хоча процес подачі заявки досі потребує спрощення.

Проекти IREX, «Повернись живим» та УКФ інвестують у професійне навчання ветеранів мистецтву, ІТ, менеджменту, агросектору. Тобто,

ключове – не просто знайти будь-яку роботу, а таку, яка відповідає потенціалу людини.

Соціальне підприємництво: зростає кількість кейсів, де ветерани самі створюють бізнес і беруть на роботу побратимів. Такі ініціативи будуються не на жалю, а на довірі та взаємоповазі – і це один із найуспішніших напрямів.

Міжнародний досвід: на що можна орієнтуватися [7]

У США та Великій Британії вже десятиліттями існують комплексні політики підтримки ветеранів. Вони далеко не ідеальні, але мають одну важливу рису: інтеграція ветеранів – це справа не лише держави, а всього суспільства.

У США діє програма Transition Assistance Program (TAP), яка починається ще до завершення служби. Людину поступово вводять у ринок праці: вчать писати резюме, проводять кар'єрні консультації, організовують стажування. Така підготовка – це запорука «м'якої посадки». І в Україні це також варто зробити. Така програма, зберегла б багато часу та нервів ветеранів.

У Канаді – окремі податкові пільги для компаній, які беруть на роботу ветеранів. Крім того, поширеною є практика менторства, коли цивільні спеціалісти супроводжують ветеранів у процесі адаптації.

В Ізраїлі кожному демобілізованому надається фінансова «подушка» на перекваліфікацію та пошук житла. Це дозволяє уникнути ситуації, коли ветеран залишається сам на сам із купою побутових і психологічних проблем.

Висновки. Реінтеграція ветеранів у ринок праці – це не одноразова акція, а довгостроковий процес, що вимагає комплексного бачення. На індивідуальному рівні – це історії про вміння почати спочатку. На державному – виклик, який не можна вирішити лише гаслами. А на рівні суспільства – це тест на зрілість. Сильна економіка після війни – це не лише про інвестиції та відновлення інфраструктури. Це – про людей. І ветерани можуть стати її опорою, якщо ми зуміємо побудувати мости, а не стіни. Варто всім пристосовуватися до змін, адже життя вже ніколи не стане колишнім.

Список використаних джерел

1. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту : Закон України від 22 жов. 1993 р. № 3551-XII.
2. Міністерство у справах ветеранів України. URL: <https://mva.gov.ua>
3. Veteran Hub. URL: <https://veteranhub.com.ua>

4. Cedos (2023). Реінтеграція ветеранів у цивільне життя: виклики та потреби. URL: <https://cedos.org.ua>
 5. Програми підтримки ветеранів. *IREX в Україні*. URL: <https://irex.org>
 6. Програма «єРобота». Портал «Дія». URL: <https://diia.gov.ua>
 7. Impact of the war on employment in Ukraine. URL: <https://ilo.org>
 8. Transition Assistance Program (TAP). URL: <https://benefits.va.gov/tap/>
 9. Services and Support for Veterans. URL: <https://www.canada.ca>
 10. Український ветеранський фонд. Аналітика та проєкти. URL: <https://veteranfund.com.ua>
-

Anastasiia PROKHORENKO

*3-rd year student of the educational program
“Public and Private Governance”*

NEW URBANISM IN URBAN TRANSPORT POLICY: A COMPARATIVE ANALYSIS OF EUROPEAN PRACTICES

Keywords: New Urbanism, transport policy, transport, urbanism, smart city.

Research aim: research how the principles of New Urbanism have been implemented in the transport policies of several European Union cities and define challenges and opportunities for integrating New Urbanism principles in Kyiv to foster a more sustainable and people-centric urban environment.

Main part. New Urbanism emerged in the United States in the 1980s as a direct response to the negative consequences of post-war urban planning, which prioritized automobiles and led to suburban sprawl, the decline of historic city centers, and increased car dependency [1]. This movement advocates for a return to traditional, compact, and walkable urban forms. Its core principles, codified in the Charter of the New Urbanism by the Congress for the New Urbanism, include walkability, connectivity, mixed-use and diverse communities, high-quality urban design, and environmental sustainability [2]. A central principle is transit-oriented development, which organizes communities around high-quality public transport hubs, placing essential services within a 10-minute walk [3].

The most visible application of New Urbanism principles in Europe is the prioritization of active mobility, particularly cycling. Amsterdam and Copenhagen stand as world-leading examples of how cities can fundamentally